

Politiskā sistēma

Austrija ir federatīva parlamentāra republika. Bundeskanclers ir valdības galva, bet Bundesprezidents - valsts galva. Izpildvaru īsteno gan federālās, gan vietējās varas pārstāvji. Likumdevēja funkcijas īsteno valdība un divpalātu parlaments, ko veido Nacionālā padome un Federālā padome.

Kopš 1949. gada Austrijas valdošās politiskās partijas ir konservatīvā Austrijas Tautas partija un kreisi centriskā Austrijas Sociāldemokrātiskā partija.

Tiesu vara ir neatkarīga no izpildvaras un likumdošanas varas, un pēc struktūras ir federāla, jo nav valsts tiesu.

Izpildvara

Austrijas valsts galva ir Bundesprezidents, kuru ievēl vispārējās vēlēšanās uz sešiem gadiem ar tiesībām pārvēlēt uz vēl vienu termiņu.

Federālo Ministru kabinetu izveido Bundeskanclers, kuru amatā ieceļ prezidents. Prezidents pēc kanclera ieteikuma ieceļ amatos arī ministrus. Ministru kabinets atbild par savu darbu Nacionālajai padomei, un Ministru kabinetam ir jāatkāpjas pēc neuzticības balsojuma Nacionālajā padomē. Parasti prezidents par valdības veidotāju ieceļ tās partijas pārstāvi, kurai ir vislielākais vietu skaits Nacionālajā padomē. Prezidents nevar izveidot Ministru kabinetu pēc saviem ieskatiem, viņam ir jārespektē Nacionālās padomes deputātu vairākuma gribu.

Pārsvārā Federālā prezidenta pienākumiem ir ceremoniāls raksturs, taču prezidents var atlaist Ministru kabinetu vai Nacionālo padomi, kā arī izsludināt jaunas vēlēšanas. Federālā asambleja (*Bundesversammlung*) var izsludināt referendumu par prezidenta atstādināšanu, ja prezidenta darbība ir pretrunā ar valsts konstitūciju.

Likumdošanas vara

Austrijas parlaments – Federālā asambleja sastāv no divām palātām – Nacionālās padomes (*Nationalrat*) un Federālās padomes (*Bundesrat*). Nacionālajā padomē pārstāvju skaits ir 183. Tie ievēlēti proporcionālās vēlēšanās uz četrus gadu pilnvaru termiņu. Ar mazāku politisko ietekmi ir Federālā padome, kurā ir 64 pārstāvji un kas ievēlēti no provinču parlamentiem uz pieciem vai sešiem gadiem.

Tiesu vara

Austrijā tiesu vara atrodas Federālās Republikas pārziņā. Spriedumi tiek pasludināti un publicēti Republikas vārdā. Austrijas likumdošana paredz divas jurisdikcijas: tribunāli un tiesas, kuru pārziņā ir publisko tiesību joma, un parastās jurisdikcijas tiesas.

Publisko tiesību jurisdikcijas tiesas

Konstitucionālās tiesas (*Verfassungsgerichtshof*) uzdevums ir aizsargāt pilsoņu tiesības un uzraudzīt likumdošanas atbilstību Austrijas Konstitūcijai. Pilsoņi var griezties Konstitucionālajā tiesā, ja valsts iestādes rīcība tieši aizskar viņu pamattiesības, kas noteiktas Konstitūcijā. Konstitucionālā tiesa izskata arī konfliktus: likumdošanas kompetences ietvaros starp federāciju un federālajām zemēm/provincēm; starp parastās jurisdikcijas tiesām un pārvaldes iestādēm un/vai publiskās jurisdikcijas tiesām; starp pašu konstitucionālo tiesu un administratīvo tiesu.

Pie Administratīvām tiesām (*Verwaltungsgerichtshof*) pieder dažādi administratīvie tribunāli un apelācijas tiesas, kuras izskata pārvaldes iestāžu lēmumus un darbību. Vissvarīgākais Austrijas administratīvais tribunāls ir Neatkarīgais administratīvais tribunāls (*Unabhängiger Verwaltungssenat*). Vienīgā Austrijas administratīvā tiesa ir tā sauktā *Verwaltungsgerichtshof*. Tā uzrauga valsts pārvaldes darbu un izskata pieņemtos lēmumus. Administratīvie tribunāli var būt pakļauti tiesiskajai kontrolei.

Parastās jurisdikcijas tiesas

Parastās jurisdikcijas tiesas nodarbojas ar tiem jautājumiem, kas nav publiskās jurisdikcijas tiesu kompetencē, proti, ar privāttiesībām, krimināltiesībām, kā arī dažādiem jautājumiem, kas skar konkurences likumu.

Pirmās instances tiesas ir Rajona tiesa (*Bezirksgericht*) vai pirmās instances Reģionālā tiesa, kuras izskata civillietas un krimināllietas. Ja pirmā instances tiesa ir Rajona tiesa, tad nolēmumu pieņem viens tiesnesis. Viens tiesnesis lielākoties pieņem nolēmumu arī civillietu pirmstiesas izskatīšanā Reģionālajās tiesās. Krimināllietas raksturs un iespējamais sods nosaka Reģionālās tiesas locekļu sastāvu, kas var būt tāds pats kā Tautas tiesā (*Schoeffengericht*) ar diviem profesionāliem tiesnešiem un diviem tiesu piesēdētājiem, vai kā Zvērināto tiesā (*Schwurgericht*) ar trim profesionāliem tiesnešiem un astoņiem tiesu piesēdētājiem.

Otrās instances tiesas nodarbojas ar civillietām, kuras sākotnēji nonākušas Rajona tiesas pirmstiesas izskatīšanā, apelācijas gadījumā lietu izskata Reģionālajā tiesā, pēc tam - Provincēs tiesā (*Oberlandesgericht*). Provincēs tiesas ir otrās instances tiesas krimināllietu izskatīšanas gadījumā.

Augstākā tiesa (*Oberster Gerichtshof*) ir pēdējās instances tiesa, kas izskata civillietas un krimināllietas. Augstākās tiesas 6 senāti izskata krimināllietas, 10 senāti – civillietas, un 2 papildus senāti izskata darba un sociālās lietas. Augstākā tiesa izskata tikai pēdējās instances lietas. Senātu sastāvs ir atkarīgs no Augstākajā tiesā izskatāmo jautājumu svarīguma.